

MORGANE
POLANSKI

MALCOLM
McDOWELL

STEVEN
WADDINGTON

FREDERICK
SCHMIDT

AGATA
KULEZA

PIOTR
ADAMCZYK

PIOTR
TROJAN

PRAWDZIWA HISTORIA

SKARBEEK

POLKA. LEGENDA WŚRÓD SZPIEGÓW.

SCENARIUSZ ZAJEĆ
DLA KLAS 7-8 I SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE
DLA NAUCZYCIELEK I NAUCZYCIELI
PRZYGOTOWANE PRZEZ

KinoSzkola
FUNDACJA ROZWOJU
KOMPETENCJI MEDIALNYCH
I SPOŁECZNYCH

Szanowni Państwo,

z ogromną przyjemnością zapraszamy Państwa wraz z uczniami na seanse kinowe filmu „Skarbek”. To wyjątkowa okazja, by w sali kinowej spotkać się z historią niezwykłej kobiety – Krystyny Skarbek – i porozmawiać z młodzieżą o sile informacji, odwadze i odpowiedzialności.

„Skarbek” to nie tylko poruszająca opowieść o lojalności, inteligencji i determinacji, ale także znakomity punkt wyjścia do rozmów o mechanizmach manipulacji oraz o tym, jak informacja może zmieniać bieg wydarzeń. Historia Krystyny Skarbek staje się pomostem między realiami II wojny światowej a dzisiejszym światem – pełnym fake newsów, dezinformacji i informacyjnego chaosu.

Treści poruszane w filmie wpisują się bezpośrednio w kierunki polityki oświatowej MEiN na rok szkolny 2025/2026, w tym:

- promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci,
- rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie.

Aby wesprzeć Państwa w pracy dydaktycznej, przygotowaliśmy **pakiet edukacyjny towarzyszący filmowi**, w którego skład wchodzi:

- **Wideo-prelekcja dostępna w kinach** – „Wojna na informacje – od Skarbek do TikToka”, wprowadzająca uczniów w temat dezinformacji.
- **Webinar dla nauczycieli** „Edukacja wobec dezinformacji – jak uczyć młodzież krytycznego myślenia”.- **dostępny od 10 września** na kanale YouTube KinoSzkola.
- **Scenariusz zajęć** dla klas VII-VIII oraz szkół ponadpodstawowych – gotowy materiał dydaktyczny, który ułatwi przeprowadzenie lekcji po seansie.

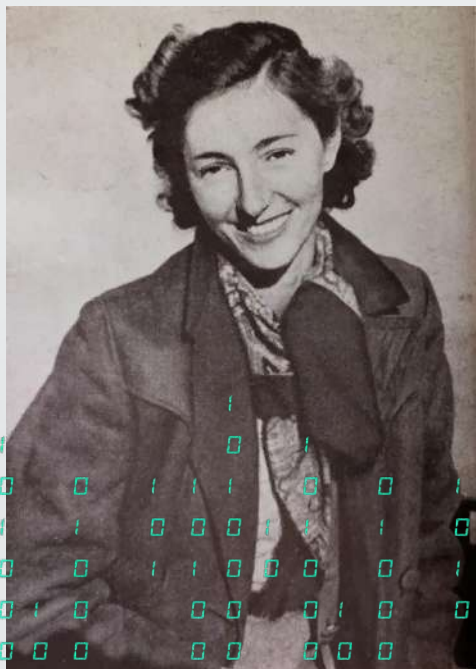
Jestem przekonana, że film „Skarbek”, wzbogacony o te materiały, stanie się **atrakcyjnym i wartościowym narzędziem dydaktycznym**, które ułatwi Państwu rozmowy z młodzieżą o współczesnych wyzwaniach związanych z informacją i jej wpływem na życie społeczne.

Serdecznie zapraszam do rezerwacji seansów kinowych.

Z wyrazami szacunku
dr Joanna Zabłocka-Skorek
Prezeska Fundacji KinoSzkola

KRYSTYNA SKARBEEK

– kiedy informacja staje się bronią

Historia Krystyny Skarбек to dowód na to, że w czasie wojny największą siłą nie były wyłącznie karabiny czy czołgi, ale informacja. Urodzona w 1908 roku w Warszawie, jako pierwsza kobieta w szeregach brytyjskiej organizacji wywiadowczej SOE, udowodniła, że odwaga, spryt i dostęp do wiedzy mogą zmieniać bieg historii.

Skarбек, działająca pod pseudonimem Christine Granville, ryzykowała życie, by zdobywać i przekazywać informacje – meldunki o ruchach wojsk, planach okupanta, nastrojach ludności. To dzięki niej alianci dowiedzieli się o przygotowywanej przez Niemców inwazji na Związek Radziecki. W świecie, w którym każdy dokument, każdy zaszyfrowany meldunek mógł uratować lub pogrzebać tysiące istnień, Skarбек była mistrzynią w wykorzystywaniu informacji jako oręża.

Równie istotne było to, jak radziła sobie z dezinformacją. Gestapo wielokrotnie próbowało ją złamać, posługując się fałszywymi wiadomościami i manipulacją. Potrafiła jednak odróżnić prawdę od kłamstwa, a blef traktowała jako narzędzie walki – to właśnie dzięki odwadze i umiejętności wprowadzenia przeciwnika w błąd doprowadziła w 1944 roku do uwolnienia trzech oficerów SOE, przekonując niemieckiego oficera, że nadciąga odwetowe natarcie partyzantów.

Za swoje działania otrzymała najwyższe odznaczenia – brytyjski Order Imperium Brytyjskiego, medal George Medal i francuski Krzyż Wojenny. Winston Churchill nazywał ją swoją ulubioną agentką.

Dziś jej historia przypomina nam, że informacja to broń – a umiejętność krytycznego myślenia i rozpoznawania dezinformacji jest równie ważna w naszych czasach, co w latach II wojny światowej.

OPRACOWAŁ

Lukasz Nieradko

edukator medialny

TEMAT:

„AGENCI PRAWDY: JAK RADZIĆ SOBIE Z MANIPULACJĄ W SIECI”

Odbiorcy: uczniowie klas VII-VIII i szkół ponadpodstawowych.

Czas trwania: jedna/dwie jednostki lekcyjne.

Cel główny: nauka rozpoznawania prób manipulacji w sieci i poznanie sposobów na radzenie sobie w takich sytuacjach.

Cele szczegółowe:

- uczeń/uczennica rozumie, czym jest manipulacja informacją (propaganda, fake news, clickbait),
- uczeń/uczennica zna różnice między informacją a dezinformacją,
- uczeń/uczennica rozwija umiejętność krytycznego odbioru treści w internecie,
- uczeń/uczennica potrafi wskazać sposoby weryfikacji informacji i obrony przed manipulacją.

Metody pracy:

- dyskusja kierowana,
- analiza przykładów,
- praca w grupach,
- mini-debata.

Materiały dydaktyczne:

- karty pracy: załącznik do scenariusza

Poruszane treści/ słowa kluczowe:

Propaganda, fake news, clickbait,

AI: sztuczna inteligencja, fact-checking

WAŻNE INFORMACJE:

Fact-checking:

to proces weryfikacji informacji pod kątem ich prawdziwości i rzetelności. Polega na analizowaniu i sprawdzaniu faktów, aby ustalić, czy są one zgodne z prawdą, czy też są fałszywe lub wprowadzające w błąd. Weryfikacja może dotyczyć różnych źródeł informacji, takich jak artykuły prasowe, wypowiedzi polityków, posty w mediach społecznościowych, a nawet treści audiowizualne (więcej na <https://cyberpolicjy.nask.pl/czym-jest-fact-checking-zarys-inicjatyw-na-swiecie-i-w-polsce/>).

AI: sztuczna inteligencja, treści generowane przez AI to:

materiały (teksty, obrazy, dźwięki, filmy), które są tworzone lub modyfikowane przez systemy sztucznej inteligencji. Zastosowanie AI w tworzeniu treści jest coraz bardziej powszechne, ale budzi też pytania o ich jakość, oryginalność i zgodność z prawem.

Clickbait:

to treść internetowa (najczęściej nagłówki lub miniatura) zaprojektowana tak, aby przyciągnąć uwagę i skłonić użytkowników do kliknięcia, często kosztem prawdy lub dokładności informacji. Nazwa pochodzi z języka angielskiego: "click" (kliknięcie) i "bait" (przynęta). Clickbait wykorzystuje sensacyjne, obiecujące lub szokujące sformułowania, które mogą nie odzwierciedlać rzeczywistej zawartości strony (więcej na <https://nafalinauki.pl/clickbait/>).

Fake news:

Fake newsy - wpisy, wiadomości, całe kanały informacyjne, w których przekazywane dane okazują się nieprawdziwe lub przeinaczone. Celowo wprowadzają w błąd, szokują i budzą kontrowersje. Granica między zwykłą pomyłką pisarską czy przejęzyczeniem, a fake newsem staje się coraz bardziej niejasna.

(więcej na <https://akademia.pit.lukasiewicz.gov.pl/jak-odroznic-fake-newsa-od-wartosciowych-informacji/>).

Propaganda:

Propaganda to celowe działanie zmierzające do ukształtowania określonych poglądów i zachowań zbiorowości ludzkiej lub jednostki. Można ją rozumieć jako formę komunikacji, która ma na celu wpływanie na odbiorców i przekonywanie ich do realizacji określonych celów. Propaganda często wykorzystuje selektywne przedstawianie faktów, nacechowany język i inne techniki, aby wywołać emocjonalną reakcję zamiast racjonalnej analizy.

(więcej na <https://pl.wikipedia.org/wiki/Propaganda>).

WPROWADZENIE:

- Nauczyciel pokazuje krótki fragment filmu o Krystynie Skarbek (link do filmu poniżej). <https://www.youtube.com/watch?v=g5MIFdEKfM4> (czas od 19:22 do 21:00);
- Pytanie: „Krystyna Skarbek używała podstępu, fałszywych tożsamości i manipulacji, żeby ratować ludzi. A kto dziś manipuluje nami i po co?”;
- Przejście do współczesności: fake news, clickbait, AI-generowane treści (warto wykorzystać informacje zawarte w punkcie WAŻNE INFORMACJE na początku scenariusza).

Pytania do uczniów (oraz proponowane odpowiedzi nauczyciela):

1. Czym różni się informacja od fake newsa?

- Odp.: Informacja jest oparta na faktach, fake news udaje prawdziwą wiadomość, ale zawiera fałsz.

2. Dlaczego clickbait jest groźny?

- Odp.: Przyciąga uwagę chwytliwym tytułem, ale często manipuluje treścią, żeby wywołać emocje i kliknięcia.

3. W jaki sposób sztuczna inteligencja może być narzędziem manipulacji?

- Odp.: Może tworzyć realistyczne zdjęcia, filmy i głosy (deepfake), które wyglądają wiarygodnie, choć są fałszywe.

4. Jak propaganda z czasów wojny ma się do fake newsów w internecie?

- Odp.: Wtedy manipulowano radiem, prasą, plakatami, dziś internetem i mediami społecznościowymi. Mechanizm ten sam – wpływać na emocje i decyzje ludzi.

5. Jak nie ulec manipulacji w internecie?

Odp.: Warto zapamiętać trzy proste działania, kroki, które każdy z nas może wykonać aby nie poddać się kłamstwu i podejmować dobre decyzje na podstawie prawdziwych informacji:

- Krok 1 - Sprawdzaj źródło informacji – jeżeli ktoś powołuje się na jakieś dane czy badania to koniecznie powinien podać link do tych publikacji,
- Krok 2 - Weryfikuj fakty, sprawdzaj zdjęcia i filmy – ważny jest kontekst – zdjęcie lub film mogą być prawdziwe, ale wyrwane z kontekstu – mogą pokazywać zupełnie inne zdarzenie i ludzi niż to, co sugeruje dodany do nich komentarz,
- Krok 3 - Nie udostępniaj niczego, zanim nie uzyskasz pewności że jest to prawdziwa informacja – nie bądź „zombie botem” podającym dalej fejki.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

ĆWICZENIE I _____

Clickbait – Nauczyciel czyta przykłady poniżej. Wspólnie omawiamy i oceniamy. Każdy z tych nagłówków gra na **emocjach** (**szok, strach, ciekawość**), **używa mocnych słów** („nie uwierzysz”, „szok”, „tajemnica”) i sugeruje sensację, której treść artykułu najczęściej nie potwierdza.

1. „Nie uwierzysz, co zrobiła ta gwiazda na scenie – cały świat o tym mówi!”

- Dlaczego clickbait?
 - używa emocjonalnego języka („Nie uwierzysz”),
 - brak konkretów – nie wiadomo, kto jest tą gwiazdą ani co zrobiła,
 - sugeruje sensację i unikalność, żeby zmusić do kliknięcia.

2. „Ten prosty trik lekarze chcą ukryć przed Tobą! Sprawdź, zanim zniknie z sieci!”

- Dlaczego clickbait?

- gra na teorii spiskowej („lekarze chcą ukryć”),
- presja czasu („zanim zniknie z sieci”),
- obietnica prostego rozwiązania trudnego problemu („prosty trik”).

3. „Szok! Zobacz, co dzieje się w Twoim organizmie po wypiciu jednej szklanki wody rano!”

- Dlaczego clickbait?

- mocne słowo wywołujące emocje („Szok!”),
- sugestia niezwykłego odkrycia naukowego bez podania źródeł,
- nadmierna generalizacja – brzmi jak cudowna recepta dla każdego.

4. „Polacy wściekli! Nowe prawo zmienia wszystko od jutra!”

- Dlaczego clickbait?

- granie na emocjach („wściekli”),
- brak szczegółów – jakie prawo? w jakiej dziedzinie?,
- sugeruje, że dotyczy to każdego obywatela, choć zwykle chodzi o wąski temat.

5. „Kliknij tutaj i sprawdź, jak możesz zarobić 1000 zł dziennie bez wychodzenia z domu!”

- Dlaczego clickbait?

- obietnica łatwego i szybkiego zysku,
- wywołuje chciwość i ciekawość,
- typowy przykład clickbaitowego oszustwa finansowego (scam).

Oto 5 przykładowych clickbaitowych nagłówków (uczniowie trzymają karty pracy/załącznik z poniższymi przykładami, ich zadaniem będzie ocena nagłówków pod kątem tego, czy są clickbaitami)

„Nie uwierzysz, co znalazła w paczce od kuriera – cała Polska o tym mówi!”

„Ten prosty trik na odchudzanie zmienia życie – lekarze są w szoku!”

„Zobacz, jak wygląda dziś gwiazda popularnego serialu – nie poznasz jej!”

„Rząd podjął decyzję, która zmieni życie wszystkich Polaków już od jutra!”

„Kliknij tutaj i sprawdź, jak możesz dorobić się fortuny w tydzień bez wychodzenia z domu!”

Wniosek dla uczniów/uczennic:

Clickbait **gra na emocjach** (szok, ciekawość, strach, złość, chciwość), **ukrywa fakty** (brak nazw, szczegółów) i **manipuluje językiem** tak, żeby zmusić do kliknięcia – niezależnie od wartości treści artykułu.

ĆWICZENIE 2

Fake news: Nauczyciel czyta przykłady poniżej. Wspólnie omawiamy i oceniamy.

1. „Szczepionki przeciw grypie zawierają mikrochipy służące do śledzenia ludzi”.

- **Dlaczego fake news?:** Brak dowodów naukowych, gra na lęku przed technologią i teoriami spiskowymi.
- **Mechanizm manipulacji:** wywoływanie strachu i nieufności wobec medycyny poprzez powiązanie ze spiskiem.

2. „Picie wody z cytryną codziennie rano całkowicie wyleczy raka.”

- **Dlaczego fake news?:** woda z cytryną może wspierać zdrowie, ale nie leczy chorób nowotworowych.
- **Mechanizm manipulacji:** obietnica cudownego środka – granie na emocjach i nadziei ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji.

FAKTY

1. „Polska odzyskała niepodległość 11 listopada 1918 roku”.

- **Dlaczego fakt?:** potwierdzone przez źródła historyczne, data obchodzona jako święto narodowe.
- **Mechanizm prawdy:** weryfikowalna, powtarzana w wielu wiarygodnych źródłach.

2. „Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) zaleca mycie rąk wodą z mydłem jako podstawową ochronę przed wirusami”.

- **Dlaczego fakt?:** oparty na badaniach naukowych, powtarzany przez instytucje zdrowotne.
- **Mechanizm prawdy:** spójność w wielu źródłach, zgodność z nauką.

3. „Tatry to najwyższe pasmo górskie w Polsce, a ich najwyższy szczyt – Rysy – ma 2499 m n.p.m.”.

- **Dlaczego fakt?:** łatwe do sprawdzenia w atlasach, podręcznikach i przewodnikach turystycznych.
- **Mechanizm prawdy:** precyzyjne dane geograficzne, dostępne w różnych źródłach.

Wniosek dla uczniów/uczennic:

- Fake news zwykle łączy trochę prawdy z fałszem, gra na emocjach (strach, nadzieja, szok) i często nie ma źródeł.
- Fakty są sprawdzalne, potwierdzane przez wiele źródeł i podane bez przesadnego emocjonalnego języka.

„Polowanie na fejka” – w grupach uczniowie dostają kilka fragmentów (załącznik). Ich zadanie: sprawdzić, które elementy mogą zdradzać fałsz (np. brak źródła, emocjonalny język, brak daty).

Zaczynamy od obejrzenia filmu:

<https://www.youtube.com/watch?v=sDME3stNvWM>

ĆWICZENIE 3

Gra online „Bad News”: poznajemy mechanizm tworzenia fałszywych treści w sieci, wcielając się w internetowego trolla. Link do gry pod opisem.

„W darmowej grze Bad News wcielasz się w rolę twórcy fałszywych wiadomości. Porzuć wszelkie pozory etyki i wybierz drogę, która zbuduje Twoją osobowość jako pozbawionego skrupułów magnata medialnego. Miej jednak oko na swoje liczniki „obserwujących” i „wiarygodności”. Twoim zadaniem jest zdobycie jak największej liczby obserwujących, a jednocześnie powolne kreowanie fałszywych powodów ku wiarygodności wobec serwisu informacyjnego.

 Ale uważaj: przegrasz, jeśli ktoś przyłapie Cię na kłamstwie lub zawiedziesz swoich obserwujących!

Na czym polega gra?

Celem gry jest ujawnienie taktyk i technik manipulacji wykorzystywanych do wprowadzania ludzi w błąd i zdobywania obserwujących. Bad News działa jak psychologiczna „szczepionka” przeciwko dezinformacji: grając w tę grę, budujesz poznawczą odporność na typowe formy manipulacji, jakie możesz spotkać w sieci.

Naukowcy, którzy pracowali z nami nad tą grą, odkryli, że granie w Bad News poprawia umiejętność dostrzegania technik manipulacji w postach w mediach społecznościowych, zwiększa pewność siebie w dostrzeganiu omówionych technik i zmniejsza chęć dzielenia się manipulacyjnymi treściami z osobami w swojej sieci.

Kto powinien zagrać w tę grę?

Docelowymi odbiorcami gry Bad News są osoby w wieku przynajmniej 14 lat. Zawiera ona niewielkie odniesienia do łagodnych form przemocy (w tym niegrzeczny język na fikcyjnym portalu społecznościowym, choć nie używa się w niej przekleństw). Nie zawiera jednak treści, które mogłyby zostać odebrane jako szokujące graficznie. Znajdują się w niej pewne odniesienia do rzeczywistych wydarzeń, ale jej scenariusze są całkowicie fikcyjne.”

(opis twórców gry, więcej na <https://www.getbadnews.com/pl/>, gra wymaga połączenia internetowego)

Aby zagrać w grę kliknij w link poniżej:

<https://www.getbadnews.com/en>

 (Na początku należy zmienić język angielski na język polski)

MOMENT NA PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

ze strony nauczyciela -----

Nauczyciel: Krystyna Skarbek manipulowała, żeby ratować życie. Dziś fake newsy i clickbaity często szkodzą, a nie pomagają. Każdy z nas jest dziś „agentem prawdy” – musimy weryfikować informacje, sprawdzać źródła i nie dać się zmanipulować.

KARTA PRACY 1 – ĆWICZENIA

Ćwiczenie 1 – Clickbait: Analiza nagłówków

Przeczytaj poniższe nagłówki i zdecyduj, które z nich są clickbaitami.
Podkreśl elementy, które sprawiają, że dany nagłówek przyciąga uwagę,
ale może wprowadzać w błąd.

„Rząd podjął decyzję, która zmieni życie wszystkich Polaków już od jutra!”

.....
.....

„Zobacz, jak wygląda dziś gwiazda popularnego serialu – nie poznasz jej!”

.....
.....

„Ten prosty trik na odchudzanie zmienia życie – lekarze są w szoku!”

.....
.....

„Nie uwierzysz, co znalazła w paczce od kuriera – cała Polska o tym mówi!”

.....
.....

„Kliknij tutaj i sprawdź, jak możesz dorobić się fortuny w tydzień bez wychodzenia z domu!”

.....
.....

.....
.....

.....
.....

KARTA PRACY 2 – ĆWICZENIA

„Polowanie na fejka” - Fake news vs Fakt

Ćwiczenie: Przeczytaj poniższe przykłady fake newsów i faktów.

Twoim zadaniem jest wskazać, jakie mechanizmy manipulacji zastosowano w fake newsach oraz jakie cechy prawdy znajdują się w faktach. Uzupełnij tabelę poniżej.

Treść informacji	Fake news / Fakt	Twoje uwagi (dlaczego ?)
Szczepionki przeciw grypie zawierają mikrochipy służące do śledzenia ludzi.		
Picie wody z cytryną Codziennie rano całkowicie wyleczy raka.		
Polska odzyskała niepodległość 11 listopada 1918 roku.		
WHO zaleca mycie rąk wodą z mydłem jako podstawową ochronę przed wirusami.		
Tary to najwyższe pasmo górskie w Polsce, a ich najwyższy szczyt – Rysy – ma 2499 m.n.p.m..		

PRAWDA CZY FAŁSZ?

Oceń poniższe informacje. Zaznacz, które Twoim zdaniem mogą być fake newsami, a które wydają się wiarygodne. Uzasadnij swoją decyzję.

A. Nowe badania naukowców potwierdzają, że picie 3 litrów wody dziennie poprawia koncentrację.

.....

.....

B. Tajemniczy obiekt UFO został zauważony nad Krakowem – świadkowie twierdzą, że to nie był samolot.

.....

.....

C. Ministerstwo Zdrowia podało dane, że w tym roku liczba szczepień przeciw grypie wzrosła o 15%.

.....

.....

TOP SECRET

MORGANE
POLANSKI

MALCOLM
McDOWELL

STEVEN
WADDINGTON

FREDERICK
SCHMIDT

AGATA
KULESZA

PIOTR
ADAMCZYK

PIOTR
TROJAN

PRAWDZIWA HISTORIA

SKARBEEK

OD 3 PAŹDZIERNIKA 2025 W KINACH

Reżyseria James Marquand

Wielka Brytania / Polska / USA 2024

Czas trwania: 100 min.

Opracowanie merytoryczne i graficzne
„KinoSzkola” Fundacja Rozwoju Kompetencji Medialnych i Społecznych

ul. S. Batorego 1/6, 43-100 Tychy

www.kinoszkola.pl